

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ

Рада молодих учених університету

Матеріали

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

31 серпня 2020 року

Вид. 62

Збірник наукових праць

УДК 001+37(100)
ББК 72.4+74(0)
Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: 36. наук. праць. Переяслав, 2020. Вид. 62. 169 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Дашкевич Є.В. – кандидат біологічних наук, доцент (Білорусь)

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В.М. – кандидат педагогічних наук

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Саликов А.А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н.Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей
©Рада молодих учених університету
©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: 36. наук. праць. Переяслав, 2020. Вид. 62. 169 с.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій. Передрук і відтворення опублікованих у збірнику матеріалів будь-яким способом дозволяється тільки при посиланні на «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації».

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції розміщені на сайті:
<http://confscientific.webnode.com.ua>

Укладачі: С.М.Кикоть, І.В.Гайдаєнко
Верстка та дизайн: І.В.Гайдаєнко

Адреса оргкомітету та редколегії:
вул. Сухомлинського, 30 (к. 100),
м. Переяслав,
08401, Київська обл., Україна
тел. +380930569496,
сайт: confscientific.webnode.com.ua

УДК 001.891

Н-34 Наукові здобутки: проєкти, дослідження, перспективи : Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. – Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. – 269 с.

Збірник містить матеріали доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції, що відбувалася 15–16 грудня 2020 року в м. Старобільськ, Україна. Результати робіт віддзеркалюють сучасний стан і основні напрямки досліджень у галузях природничих, аграрних, медичних та педагогічних наук.

Для наукових співробітників, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів.

Н-34 Научные достижения: проекты, исследования, перспективы : Материалы I Международной научно-практической конференции. – Старобельск : Изд-во ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2020. – 269 с.

В сборнике представлены материалы I Международной научно-практической конференции, проходившей 15-16 декабря в г. Старобельск, Украина. Результаты работ отражают современное состояние и основные направления исследований в отраслях естественных, аграрных, медицинских и педагогических наук.

Для научных сотрудников, преподавателей, аспирантов и студентов высших учебных заведений.

Н-34 Scientific Achievements: Projects, Research, Prospects : Materials of the 1st International Scientific-Practical Conference. – Starobilsk : Luhansk Taras Shevchenko National University, 2020. – 269 p.

The collection contains materials of the 1st International Scientific and Practical Conference, held on December 15-16 in Starobilsk, Ukraine. The results of the work reflect the current state and the main directions of research in the fields of natural, agricultural, medical and pedagogical sciences.

For researchers, teachers, graduate students and students of higher educational institutions.

Всі матеріали подано в авторській редакції.

ISBN

© ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка», 2020

Наукові здобутки: проєкти, дослідження, перспективи
I Міжнародна науково-практична конференція, Україна, Старобільськ, ЛНУ, 15-16.XII.2020 р.

Наукове видання

**НАУКОВІ ЗДОБУТКИ:
ПРОЄКТИ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції
15–16 грудня 2020 року
м. Старобільськ, Україна

Українською, російською та англійською мовами

В авторській редакції

Оригінал-макет та дизайн обкладинки виконала А. В. Коваленко
Технічний редактор – С. В. Вовк

Scientific publication

**SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS:
PROJECTS, RESEARCH, PROSPECTS**

Proceedings of the I International Scientific and Practical Conference
on December 15-16, 2020
Starobilsk, Ukraine

In Ukrainian, Russian and English

In the author's edition

The original layout and cover design was made by A. V. Kovalenko
Technical editor – S. V. Vovk

Гаврюшенко Г. В.

к.е.н., старший викладач кафедри географії ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна, super_superanna@ukr.net

**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВА» У
ШКІЛЬНОМУ КУРСІ «ГЕОГРАФІЧНИЙ ПРОСТІР ЗЕМЛІ»**

При вивченні теми «Українська держава» учні мають узагальнити знання про Україну як частину геопростору, систематизувати знання про політико-географічне положення України, розвивати вміння складати характеристику політико-географічного положення України, висловлювати припущення щодо оцінки державного кордону країни, доцільних змін адміністративно-територіального устрою держави. Вивчення цієї теми сприятиме також розвитку аналітичного мислення учнів, громадянської компетентності, виховуванню патріотизму та відповідальності за розбудову своєї країни. На уроці мають бути сформовані такі опорні та базові

поняття, як: «територія держави», «територіальні води», «виключна економічна зона», «кордон», «політико-географічне положення», «адміністративно-територіальний устрій».

Викладаючи тему «Українська держава», вчитель має акцентувати увагу учнів на тому, що державна територія України визнана міжнародними угодами, а політико-адміністративний устрій – Конституцією України та її чинним законодавством. Офіційним зовнішньополітичним курсом України є інтеграція в ЄС і НАТО. Тому основні зусилля центральних органів влади спрямовано на розбудову партнерських відносин із цими міждержавними організаціями та їхніми провідними країнами-членами. Регіональне політико-географічне положення України в Європі має певні специфічні риси – позаблоковість, наявність анексованої території, існування невизнаних псевдодержавних утворень, що контролюють частину її державної території.

Ділянки державного кордону України, з одного боку, це кордони з країнами-членами ЄС, з якими інтенсифікується співпраця, а з іншого – лінія розмежування з анексованим Кримським півостровом. Також існує доволі специфічна форма – лінія розмежування сторін на частині території Донецької і Луганської областей. Її було створено в рамках Мінських домовленостей з регулювання конфлікту на Донбасі.

Існуючий адміністративно-територіальний устрій України потребує реформування з огляду на євроінтеграційну політику держави. Триває утворення об'єднаних територіальних громад та передача їм частини повноважень і коштів у рамках децентралізації влади.

Фахівці у галузі педагогіки та вчителі-практики постійно шукають шляхи підвищення ефективності викладацької праці. Одним із таких шляхів є запровадження інноваційних освітніх технологій. Останнім часом популярності серед вчителів набирає *технологія формування та розвитку критичного мислення*. Суть її полягає у формуванні в учнів здатності чітко виділити проблему, яку необхідно розв'язати; самостійно знайти, обробити і проаналізувати інформацію; логічно побудувати свої думки, навести переконливу аргументацію. Учні вчать мислити мобільно, обирати єдино вірне розв'язання проблеми; бути відкритими до сприйняття думок інших і одночасно принциповими у відстоюванні своєї позиції.

При вивченні політико-географічного положення України питання на розвиток критичного мислення можуть бути сформульовані так:

- «Здавалося б, далекий від географії французький генерал, а пізніше імператор Наполеон, підкреслюючи значення географії в житті людей і держав, казав: «ГЕОГРАФІЯ – ЦЕ ДОЛЯ». Чи згодні ви з таким твердженням?»;
- «Одним із завдань реформування адміністративно-територіального устрою України є розвиток громад. Які заходи ви вважаєте необхідними для цього? Чи потрібно громадянам взагалі втручатися у процес керування своїм поселенням?».

Долати певні труднощі під час оволодіння учнями навчальним матеріалом, активізувати пізнавальну діяльність дозволяють *ігрові технології навчання*. Так, при проведенні політичної оцінки державного кордону України можна *запропонувати імітаційну гру «Геополітик проти монополісту зброї»*. Учні мають кілька речень, але з яскравими фактами, презентувати проблему наявності тимчасово окупованих територій в Україні відповідно до наданих їм ролей. Ролі:

- «агресивний монополіст зброї» (завдання: похизуватися обсягами виробництва, кількістю зароблених на крові грошей, викликаючи відразу до таких «господарів життя»);
- «геополітик» (завдання: визначити «конфліктонебезпечні території та регіони» світу та України, до яких наслідків це призвело за будь-яким показником, наприклад, кількістю зруйнованих культурних цінностей, біженців, загиблих тощо).

Вчителі можуть створювати різноманітні ігри та вікторини також й за допомогою онлайн-ресурсів, одним із найпопулярніших серед яких є **Wordwall** (<https://wordwall.net/ru>). Це багатofункціональний інструмент для створення як інтерактивних, так і друкованих матеріалів. Інтерактивні вправи відтворюються на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету: на комп'ютері, планшеті, телефоні або інтерактивній дошці.

У Wordwall є шаблони знайомих дидактичних ігор, які часто зустрічаються в педагогічній практиці, наприклад, «Вікторина» та «Кросворд». Є й більш креативні – «Проткни кульку»,

«Шибениця», «Анаграми», «Погоня у лабіринті» тощо (рис. 1). Після створення навчального завдання можна переключити його на інший шаблон одним клацанням миші.

Примеры из нашего сообщества

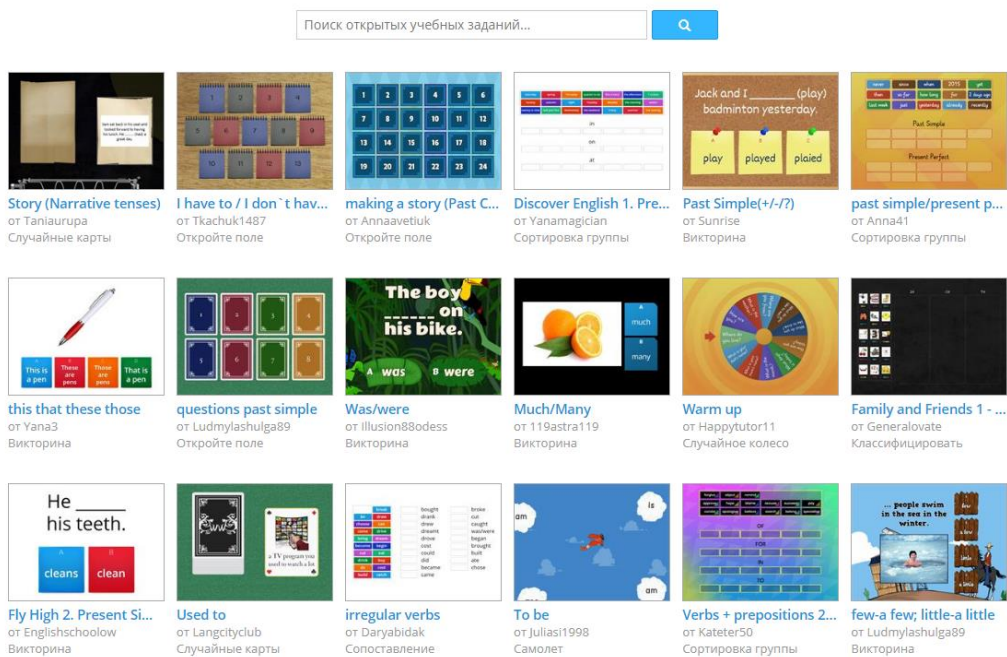

Рис. 1. Приклад шаблонів для створення дидактичних ігор на платформі Wordwall (скріншот з екрану)

Слід зазначити, що коли вчитель створює якусь гру на платформі Wordwall, він може відкрити її не лише для своїх учнів, але й для будь-яких інших зареєстрованих користувачів, натиснувши на клавішу «Поділитися».

Вивчаючи тему «Українська держава», за допомогою ресурсу Wordwall можна організувати повторення географічної номенклатури, створивши завдання щодо адміністративно-територіального поділу України. Можна навіть організувати змагання: хто із учнів швидше позначить регіони України (рис. 2).

Рис. 2. Гра «Вікторина» на платформі Wordwall. Тема гри «Адміністративно-територіальний устрій України» (авторська розробка, скріншот з екрану)

Ще один із варіантів створення інтерактивної гри на платформі Wordwall – це гра з не дуже гуманною назвою «Вдар крота» («рос. – «Ударь крота»). Правила гри: на екрані з'являються кроти, треба вдарити по тому із них, на якому написана правильна відповідь. Так, наприклад, вивчаючи тему «Українська держава», можна за допомогою цієї гри закріпити знання учнів щодо країн-сусідів України (рис. 3).

Рис. 3. Гра «Вдар крота» на платформі Wordwall. Тема гри «Країни-сусіди України» (авторська розробка, скріншот з екрану)

Необхідно констатувати, що *важливою складовою сучасного уроку є рефлексія*. Під рефлексією в педагогіці розуміють здатність дитини до самооцінювання, вміння аналізувати власні дії, вчинки, мотиви. Крім того, рефлексія дає можливість вчителю проводити аналіз своєї діяльності, з'ясувати «проблемні» місця в розглянутому матеріалі. Різновидів проведення рефлексії доволі багато.

Однак, враховуючі вікові особливості учнів 11-х класів, пропонуємо проводити рефлексію змісту навчального матеріалу за допомогою ресурсу «*Mentimeter*». Це сервіс для створення та проведення онлайн-опитувань, за допомогою якого можна відслідкувати динаміку засвоєння учнями матеріалу. Вчитель обирає, у якому вигляді хоче отримати відповіді від аудиторії: просто кількість голосів, процентне співвідношення, діаграма, «хмара слів», графік. Далі учні відповідають зі своїх смартфонів та планшетів. Щоб створити опитування за допомогою сервісу «*Mentimeter*», необхідно пройти за посиланням: <https://www.mentimeter.com/>; щоб взяти участь в опитуванні: <https://www.menti.com/>.

Приклад проведення контрольно-рефлексійного етапу уроку на тему «Українська держава» за допомогою ресурсу «*Mentimeter*» представлено на рис. 4.

Рис. 4. Проведення контроль-рефлексійного етапу уроку на тему «Українська держава» за допомогою ресурсу «Mentimeter» (авторська розробка)

Крім ресурсу «Mentimeter», для проведення рефлексії змісту навчального матеріалу можна використовувати також більш відомі педагогічній спільноті ресурси **Kahoot** (щоб створити опитування: kahoot.com; щоб взяти участь в опитуванні: kahoot.it) та **Socrative** (щоб створити опитування: socrative.com; щоб взяти участь в опитуванні: <https://b.socrative.com/login/student/>).

Оскільки підсумок є важливою частиною уроку, під час якого з'ясовується усвідомлення матеріалу, плануються завдання на наступний урок, вчителям варто «потоваришувати» з рефлексією, приділивши їй достатньо уваги.

Список використаної літератури **1. Барановський М. О.** Економічна та соціальна географія України. Реальний сектор економіки : навч. посіб. / М. О. Барановський. Ніжин: Видавець «Лисенко М. М.», 2018. 376 с. **2. Дмитренко К. А.** Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності : метод. посіб. / К. А. Дмитренко, М. В. Коновалова, О. П. Семиволос, С. В. Бекетова. Х.: ВГ «Основа», 2018. 119 с. **3. Інноваційні технології** в роботі вчителя географії / уклад. Науменко Є. І. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. 127 с. **4. Кобернік С. Г.** Географія (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. заг. серед. освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2019. 176 с. **5. Павлюк Н. І.** Географія. 11 клас: навч.-метод. посібник. [Текст] / Н. І. Павлюк. – Х. : ВГ «Основа», 2019. 88 с.

Гаврюшенко Ганна Володимирівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри географії Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Старобільськ);
тел. +380666442210
e-mail: super_superanna@ukr.net

